כמאן ברב יוסף ואליבא דרבי יוסי. פירש הקונטרס דמאע"פ דייק דמשמע [ב]דמוחזק מלקנות שביתה ואם כן לא אמר מי נמי הכי דייק מי בעי מרתי דהחזיק וגם אמירה מ"כ לימא הילכתא כרבי יהודה דבין לרב יוסף ובין לרבה לרבי יהודה בעי תרתי:

תנינא חדא דמטנא. דכל ספיקא לר"מ חמר גמל הוא ומתניתין נמי ספיקא הוא וקשה דמהכיא היכא דהוי שמעינן דהוי הכא ספק לרבי מאיר ואומר ר"י דפריך דהוה ליה למיתני כל שיכול וכו' ספק וממילא ידענא דהוי חמר גמל ומשני דה"א דהיכא דודאי לא עירב כי הכא לא הוי חמר גמל דאפילו אם היה תנן ספק היה מפרשינן ספק אם חשוב כך עני כשאר בא בדרך אם לאו ולכך לא קנה עירוב דודאי עני אמרו שמערב בבגליו במקום פלוני ולא בספק עני ודינו כודאי עשיר ויהיה כבני עירו קא משמע לן:

כי תניא ההיא לטודר. שאפילו כלה מדמו במערה לא יכנס אמה אחת יותר ופ"ה לא נראה והא דלא קאמר כי תניא להמשיך אמה חוץ לתחום לא יכנס דמילתא דפשיטא הוא דאין לו לצאת חוץ לתחומו אבל בכלה למערה אינצריך לאשמועינן:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד מעברין פגום נכנס. פי' ר"מ פגום נכנס בגין העשוי כעין שוכך כדאמרי' בזב בורר (פנהדרין דף כה:) גבי מפריחי יונים משיסבכו את פגמיהם ומיהו שוכך ממש אין מתעבר עם העיר כדאמרינן בגמ' [ב]: וגשרים

כמאן [א]כרב יוסף ואליבא דר' יוסי בר יהודה לא כרבה ואליבא דר' יהודה: ר"מ אומר כל שיכול לערב כו': הא תנינא חדא זימנא [ב]ספק ר"מ ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל אמר רב ששת לא תימא טעמא דר"מ ספק עירב ספק לא עירב הוא דהוי חמר גמל אבל ודאי לא עירב לא הוי חמר גמל אלא אפילו ודאי לא עירב הוי חמר גמל דהא הכא ודאי לא עירב וקא הוי חמר גמל: **מתני'** [ג]מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס [ד]ר"א אומר שתים יכנס שלש לא יכנס: **גמ'** א"ר חנינא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנס דכתיב [ה]אם תשיב משבת רגלך רגלך כתיב והתניא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים למקום שרובו הוא [ו]נזקר איכא דאמרי אמר ר' חנינא [ז]רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס דכתיב אם תשיב משבת רגלך רגליך קרינן והתניא לא יכנס הוא דאמר כאחרים דתניא למקום שרובו הוא נזקר: ר"א אומר שתים יכנס שלש לא יכנס: והתניא ר"א אומר אחת יכנס שתים לא יכנס לא קשיא הא דעקר חדא וקם אתרתי הא דעקר תרתי וקם אתלת והתניא ר"א אומר אפילו אמה אחת לא יכנס כי תניא ההיא למודד [ח]דתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה אפילו סוף מדתו כלה במערה: **מתני'** [ט]מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס ר"ש אומר אפילו חמש עשרה אמות יכנס שאין המשוחות ממצין את המדות מפני הטועין: **גמ'** תנא מפני טועי המדה:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד [י]מעברין את הערים בית נבנם בית יוצא פגום נכנם פגום יוצא היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים

וגשרים

ר' יהודה היא: **מתני'** מי שיצא חוץ לתחום. במזיד ומדעת אבל לשם מצוה: **שתים יכנס.** משום הנאת תחומין דכאמרינן בפירקין (לעיל דף מה.). ר' אליעזר לטעמיה דאמר [שם] והוא באמצען: **גמ'** ה"ג [כא] מני אחרים היא: **למקום שרובו שם הוא נזקר.** הוא דאמר. ר' חנינא: **מפני' דעקר חדא.** שיצא מן האמת ועומד בשניה והכי קאמר אם בשתים עומד יכנס וברייתא דקתני שתים לא יכנס שיצא מכל השתים: **למודד.** שחשבה לו ואמר שבימתי במקומי ומודד אלפים פסיעות ביוגיות אולי יכנס לתחום [ט] העיר וכלו אלפים שלו אמה אחת חוץ לתחום לא יכנס שאפילו האלפים מוליכות אותו לתוכו אינו מותר לצאת מאלפים כדתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אפילו סוף מדתו כלה במערה לא יהלך להלן מאלפים דכיון שמדד אלפים נגד מקום שבימתו שהן ארבע אינו יכול לעבור חוץ לאלפים: **מתני' מי שהחשיך.** שהוא בא בדרך וחשכה לו חוץ לתחום: **אפילו חמש עשרה אמה כו'.** ללמד דווקא ט"ו אמה: **המשוחות.** מודדי התחומין לעירות ועושין סימן לחוץ [י] התחום: **אינן ממצין את המדות.** להגיה הסימנין בסוף אלפים אלא כונסין אותן [יא] לתוך אלפים: **מפני הטועין.** מפני טועי המדה שאין מכירין את הסימנין ופעמים הולכין להלן ממנו וחוזרין ועלו מדעתייהו. ל"א ולא שמעתי דדווקא ט"ו נקט וטועי המדה הן המשוחות הקונעין התחומין ומאריגין לקמן בכילד מעברין (דף מ:) אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה ארבעים חבלים יש לאלפים וכל חבל וחבל מתמעט שני אחיזות שזה תופס מכאן וזה תופס מכאן והאחיזה טפח וחצי אלבע הרי פ' טפחים ומ' אלבעות העולין ליו"ד טפחים הרי תשעים טפחים שהן חמש עשרה אמות:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד מעברין. מפרש בגמרא [נג.] לשון אחר עוברה דתנן לקמן [ב] הנותן עירובו בעיבורה של עיר אלמא יש עיבור לעיר ומפרש השתא כילד יש לה עיבור: **בית נכנס וכיוצא יוצא או פגום נכנס ופגום יוצא או היו גדודיות כו' מוליאין המדה כנגדו.** כלומר כשבא לשין סימן תחום העיר וכא למדוד אלפים מוציא לה אם הוה מחיצתה שור אינר שאינה חוצה אלא בתים סמוכין ומתוברין ויש בית נכנס לתוך העיר יותר מחבירו ונראית כניסתו פגומה מבחוץ ויש בית בולט ויוצא לחוץ יותר מחבירו או פגום נכנס או פגום יוצא שהיתה עיר מוקפת חומה ויש מגדלין עגולין בולטין בחומה פעמים שבולטין בפנים פעמים שבולטין בחוץ או שהיו שם לאחת הקרנות של עיר גדודיות שבני חומה של חרבות בתים ויושבן בתוך שבעים אמה ושירים לעיר כדמפרש לקמן [ג]:

לו

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ז מהלכי עירובין הלכה ח [נמ] טוש"ע א"ח סימן תי [סעי' ח] וסעיף כ:

עב ב מיי' פכ"ז מהל' שבת הלכה יא סמג לאוין סו טוש"ע א"ח סי' תיב סעיף ח:

עג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

עד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

א ה מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה ו סמג שם טור ש"ע א"ח סי' שלח סעיף ו:

רבינו חננאל

יוסף אליבא דר' יוסי ב"ר יהודה. ר' מאיר אומר כל מי שיש לערב ולא עירב הרי זה חמר גמל. הא תו למה לי תנינא ספק ר' מאיר ור' יהודה אומרים הרי זה חמר גמל. ופרקינן איצטריך סד"א התם דהוא ספק אמרי חמר גמל אבל הכא דודאי לא עירב לא, אלא הרי הוא כבני העיר כיון שיצא לילך והחזיק בדרך עקר רשותיה מן העיר, ובמקום שרצה לילך לא קנה שביתה דהא לא עירב בפת ולאו עני הוא דקני כמחזיק הילכך לא יוון ממקומו. מי שיצא חוץ לתחום אפי' אמה אחת כו'. איכא דאמרי א"ר חנינא רגלו אחת בתוך התחום והאחרת חוץ לתחום יכנס. שנאמר אם תשיב משבת רגלך, רגליך קרינן, והתניא לא יכנס ההיא אחרים היא דא' למקום שכולו כו'. פיסקא, ר' אליעזר אומר שתים יכנס שלש לא יכנס. והתניא ר' אליעזר [אומר] אחת יכנס שתים לא יכנס. ופריקינן הא דקתני אחת יכנס שתים לא יכנס כגון שיצא אמה אחת ועומד בשניה יכנס, אבל אם יצא שתים ועומד בשלישית לא יכנס. ומתני' נמי הרי קתני שתים. פי' אם עומד בשתים יכנס, עומד בשלש לא יכנס. והא דתניא אפילו אמה אחת לא יכנס במודד כלומר אין לו להוסיף על מדתו. כדתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים ומודד. הדרן עלך מי שהוציאוהו כיצד מעברין את הערים פגום נכנס פגום יוצא כו'. פי' פגום בגין כגון שוכך כדאמרינן במפריחי יונים מי ששבורו את פגמיהן. כגון שוכך של יונים עשוי בגיגין עומד.

מסורת הש"ס

א) [לעיל לה.], ב) [לעיל מה.], ג) ס"ל מדקר. רש"ל, ד) [לקמן סא.], ה) לקמן קה., ו) [ע"ל ל"ה וכ יוסף], ז) [ע"ל ל"ה וכ יוסף], ח) [ע"ב קיד:], ט) כס"ל: כתוך, י) כרש"י על הר"ף: לאחר, כ) [דף פ.], ל) [לקמן לו נגרים כו' הד"ם. רש"ל], מ) [שיך לע"ל], נ) [ע"ל דמוחזר וכ"ה בדפוס ויניציא משנת רפ"ח], ס) [דף נה:],

תורה אור השלם

ו. אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ומצוא חפצך ודבר דבר:
ישעיהו נח יג

מוסף רש"י

הרי זה חמר גמל. דמספקא לן לר' קני ליה זה עירוב וכבא הוי ביתו ומהכא יש לו אלפים אמה לכל רוח והספיק אלפים אמה לא קנה עירוב ומביתו יש לו אלפים לכל רוח ולא קנה לעבר עירובו כלום, וממתת ספק זה נאסר לילך אלא אלפים אמה שבין ביתו לעירובו, דמתה נפשך בהנך משתרי, אבל אלפים שמעירובו ואילך לא דילמא לא קנה עירוב ומביתו ואילך נמי לא דילמא קנה עירוב, נמצא זה מושבו כאן לילך והוא מושבו לאחן, כלומר המהנהג חמור וגמל, שהחמור הולך לפניו והוא מהביגו, והגמל הוא מושך ודרך לפנות לפניו ולאחריו (לעיל לה.). ר"א אומר שתים יכנס. ר' אליעזר לטעמיה דאמר בתחומי (לעיל מה.) נכי ד' אמות שבתני חכמים ליצא חוץ לתחום דהוא כאמצען, שם לו לכל לדדיו כי אמות, ולפיכך זה שיצא כ' אמות חוץ לתחום, כיון דכ' אמותיו דבוקות לו בתחומו פגיעה ליה לר' אליעזר דבמקום דמוקלגלג בתחומיה דמו ומותר ליכנס (לעיל מה.). אפילו סוף מדתו כלה במערה. שם בה דיורין, שאינו נכנס להלן ממדתו כלום (לקמן סא.). מפני טועי המדה. שמא יטעו בה הלכן מקלרין אותה, נמצא שעדיין התחום לא הגיע ומי שהחשיך לו חוץ לתחום כבר נכנס לתוך אלפים ט"ו אמות, ל"א מפני הטועין שיוכחין ויצאין וחוזרין ונכנסין לפיכך מקלרין המודדין את התחום הסימן ומניחין בתוך התחום, שלא יצא לא עביר איסורא (לקמן קה.).

הדרן עלך מי שהוציאוהו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com